

Årsrapport for 2023¹

Partilovnemnda (PLN) skal bidra til å sikre åpenhet om finansieringen av de politiske partiene. Arbeidet blir gjennomgående møtt med forståelse blant partier og partiledde som blir kontrollert eller selv tar kontakt.

I 2023 har oppfølging av partienes plikt til å innrapportere bidrag i valgår, deres plikt til å avgi årlig økonomirapport og oppfølging av Partirevisjonsutvalgets rapport for kontrollen med 35 partier og partiledde i 2022 tatt mye tiden. Antall vedtak om forvaltningssanksjon i form av formell advarsel eller avkortning i partistøtten holder seg fortsatt lavt. Ved årets slutt var Partilovnemnda tilnærmet à jour med saksbehandlingen.

Arbeidsmengde og skiftende behov avgjør valget av møtehyppighet og -form. Digitale møter gjør det mulig å behandle enkeltsaker i møter i stedet for gjennom sirkulasjonsbehandling per e-post, mens fysiske møter er særlig viktig for intern meningsutveksling og felles behandling av mange likeartede eller særlig kompliserte saker.

Basert på medlemmenes erfaringer siden 2018 sendte Partilovnemnda 18. desember 2023 brev til kommunal- og distriksministeren (med kopi til de politiske partiene) om behov for utredning og reform etter at partiloven har virket i omtrent 20 år.

1. Partilovnemnda

Partilovnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan. Kongen og Kommunal- og departementet kan ikke gi instruks om eller omgjøre nemndas utøvelse av myndighet i enkelttilfeller, men har administrativt ansvar for virksomheten.

For å bidra til å sikre åpenhet om finansieringen av de politiske partiene, kontrollerer Partilovnemnda at partiene overholder reglene i [partiloven](#) av 17. juni 2005 nr. 102 med tilhørende forskrift, gir tolkningsuttalelser, treffer vedtak om formell advarsel eller avkortning av partistøtte og avgjør klagesaker. Nærmere informasjon er tilgjengelig på www.partilovnemnda.no.

Partilovnemnda oppnevnes for seks år av gangen. I 2023 hadde den følgende medlemmer:

¹ Jf. partiloven § 26.

Leder

Professor Eivind Smith (Oslo)

Medlemmer oppnevnt etter forslag fra politiske partier

Lars Arne Ryssdal (Asker)

Geir Helge Sandsmark (Halden)

Anne Tingelstad Wøien (Gran)

Andre medlemmer

Avdelingsdirektør Hege Fjellheim (Karasjok)

Professor Elisabeth Ivarsflaten (Bergen)

Sekretariatsleder Daniel Giske har kontor i Kommunal- og distriktsdepartementet.

Arkivtjenester mm. utføres av Statsforvalteren i Vestland.

2. Nemndsmøter

I 2023 hadde Partilovnemnda møter 13. februar (digitalt), 23.mars (digitalt), 15.juni (fysisk), 26. september (digitalt) og 16. november (fysisk). I tillegg ble saker avgjort på sirkulasjon.

3. Behandlede saker*3.1 Tolkingsuttalelser og avklaringer*

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav a har Partilovnemnda som oppgave å tolke reglene i partiloven og partilovforskriften.

Partilovnemnda avga ingen separate tolkningsuttalelser i 2023, men enkelte tolknings spørsmål ble avklart under behandlingen av enkeltsaker.

3.2 Kontroll med at finansieringsbestemmelsene i loven blir fulgt

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav b har Partilovnemnda som oppgave å kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven overholdes. I praksis utøves denne kontrollen særlig gjennom arbeidet med saker om mulige sanksjoner for brudd på reglene om årlig økonomirapport (se pkt. 3.3) og om særskilt innberetning av bidrag i valgår (se pkt. 3.4). Til dette kommer Partirevisjonsutvalgets rutinekontroller i mellomvalgår etter partiloven § 24 femte ledd (se pkt. 5).

3.3 Vedtak om forvaltningssanksjon for brudd på plikten til å avgi årlig økonomirapport

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav c har Partilovnemnda som oppgave å fatte vedtak om bruk av administrative sanksjoner. Ifølge oversikt av 8. juni 2023 fra Statistisk sentralbyrå (SSB) hadde 106 av 3031 innberetningspliktige partier unnlatt å sende inn økonomirapport

for regnskapsåret 2022. Noen av disse saker ble avsluttet fordi disse partiledet i realiteten var inaktivt.

91 partier og partiledde mottok varsel om mulig sanksjonsvedtak. Varslet gjorde oppmerksom på at partier som ikke hadde rapportert, fikk ny frist til 1. august med å rapportere, og at de som benyttet seg av den utvidede fristen, hadde en mulighet til å slippe med en formell advarsel. 29 partiledde benyttet denne muligheten. For [24 av dem](#) traff nemnda vedtak om formell advarsel, mens fem partiledde som hadde vært gjenstand for sanksjonsvedtak i løpet av de to siste årene ([Agder Unge Venstre](#), [Ullensaker Pensjonistparti](#), [Pensjonistpartiet Vestfold og Telemark](#), [Bø Venstre og Ullensaker Pensjonistparti](#)), likevel fikk vedtak om avkortning i partistøtten. [62 partiledde som overhodet ikke rapporterte](#), mistet retten til partistøtte i 2024.

For fem parti og partiledde ([Venstre](#), [Innlandet SV](#), [Oslo Sosialistisk Venstreparti](#), [Oslo Senterparti](#) og [Bergens Arbeiderparti av NKP](#)) henla Partilovnemnda saken, typisk for fristoversittelsen eller bidragets størrelse var ubetydelig.

3.4 Saker om innrapportering av bidrag i valgåret 2023

Partiloven § 24 andre ledd 2 bokstav c om hjemmel til å vedta sanksjoner gjelder også ved brudd på partienes plikt etter partiloven § 18 fjerde ledd til særskilt å innberette bidrag i valgår.

I 2023 traff Partilovnemnda til sammen 36 vedtak om forvaltningsanksjon for brudd på fristen for særskilt innberetning av bidrag over 10 000 kroner mottatt fra 1. januar til siste fredag før valget i 2023 (partiloven § 18 fjerde ledd). Forklaringen er ofte svikt i interne rutiner, manglende kunnskap om reglene eller hektisk valgkamperperiode.

I samsvar med praksis traff Partilovnemnda vedtak om formell advarsel til [31 partier og partiledde](#) som innrapporterte for sent, men likevel senest fredag før valgdagen. Ytterligere tre ([Kristelig Folkepartis Ungdom](#), [Norges Unge Venstre](#) og [Fremskrittspartiets Ungdom](#)) fikk avkortning fordi de allerede hadde mottatt sanksjonsvedtak i løpet av de siste to årene. Nemnda vedtok avkortning for to partiledde ([Bergen Høyre](#) og [Oslo Fremskrittsparti](#)) som først rapporterte etter valget.

Samlet antall sanksjonsvedtak er litt høyere enn i tidligere valgår. En årsak kan være at partiene har utilstrekkelige rutiner for å innrapportere ikke bare summen av flere mindre bidrag (typisk i form av «partiskatt») som overstiger beløpsgrensen på 10 000 kroner, men også hvert av de etterfølgende del- eller månedsbidragene.

3.5 Oppfølging av rutinekontrollen i mellomvalgår

Partilovnemnda ga 23. juni 2022 Partirevisjonsutvalget (PRU) i oppdrag å gjennomføre rutinekontroll og veiledning i mellomvalgåret 2022, jf. partiloven § 24 femte ledd. Kontrollgrunnlaget var partienes bokføring, regnskap og økonomirapport i regnskapsåret 2021. Oppdraget omfattet et partipolitisk tilfeldig utvalg på 35 partier og partiledde (drøyt 1 % av populasjonen).

PRU avga 24. januar 2023 [rapport](#) til Partilovnemnda om generelle observasjoner samt resultatene for hvert enkelt partiledde, inkludert konstaterte avvik.. Nemnda sendte rapporten til departementet og de sentrale partiene til orientering, mens alle partier og partiledde som hadde blitt kontrollert, mottok særskilt orientering med mer spesifikke bemerkninger.

Avvik og merknader i PRU-rapporten som var av en slik karakter at det etter nemndas syn ga grunn til videre oppfølging, ble tatt opp med de aktuelle partier og partiledde. For [Kristelig Folkepartis Ungdom](#), [Konservativt Rogaland](#) og [Innlandet SV](#) traff Partilovnemnda vedtak om avkortning i partistøtten for 2024, mens seks partier og partiledde ([Liberalistene](#), [Oslo Fremskrittsparti](#), [Miljøpartiet De Grønne Malvik](#), [Miljøpartiet De Grønne Voss](#), [Miljøpartiet De Grønne Rogaland](#) og [Vestfold og Telemark Høyre](#)) fikk formell advarsel, blant annet for brudd på plikten til å sørge for signatur av styrelederen og minst ett styremedlem.

3.6 Oppfølging av brudd på revisorplikten

I 2022 undersøkte Partilovnemnda om de 12 registrerte partiene som ikke er representert på Stortinget, oppfylte sin plikt etter partiloven § 21 a andre ledd til å få årsregnskapet for 2021 godkjent av statsautorisert revisor. Våren 2023 hadde to av de fire partiene som ikke hadde fått regnskapet for 2021 revidert, fortsatt ikke oppfylt revisorplikten for 2022-regnskapet fullt ut. Fordi revisjonsberetningen for [Industri- og næringspartiet](#) ikke var ren, vedtok nemnda å avkorte partistøtten i 2024 med 20 %. For [Alliansen – Alternativ for Norge](#) traff nemnda vedtak om 75 % avkortning fordi heller ikke regnskapet for 2022 var revidert.

3.7 Klagesaker

Ifølge partiloven § 24 andre ledd bokstav d og e avgjør Partilovnemnda klager over vedtak om registrering i Partiregisteret (jf. § 8) og over vedtak om tildeling av partistøtte (jf. § 15).

Nemnda mottok ingen klagesaker i 2023.

3.8 Øvrige vedtak

Partilovnemndas vedtak kan ikke påklages, men nemnda vil som regel ta egne vedtak opp til ny vurdering hvis parti(leddene) ber om det, jf. [forvaltningsloven](#) § 35. I 2023 ble to omgjøringsbegjæringer fra Industri- og Næringspartiet ([2022](#) og [2023](#)) og én fra [Innlandet SV](#) avslått.

Partilovnemnda vedtok [28. september 2023](#) at Alliansen – Alternativ ikke oppfyller minstekravene som politisk parti med rett til partistøtte etter partiloven.

3.9 Utviklingen i sanksjonspraksis

Tabell 1 Vedtak om avkortning på grunn av manglende økonomirapport

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	220	178	148	103	132	70	79	82	67

Tallet for 2023 gjelder vedtak om sanksjon på grunn av manglende rapport for regnskapsåret 2022, osv.

Tabell 2 Vedtak om formell advarsel på grunn av forsinket økonomirapport

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	32	34	36	20	9	17	16	47	24

Tallet for 2023 gjelder vedtak om sanksjon på grunn av forsinket rapport for regnskapsåret 2022, osv.

Tabell 3 Samlet antall sanksjoner på grunn av manglende eller forsinket økonomirapport

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	252	212	184	123	141	87	95	129	91

Tallet for 2023 gjelder sanksjon på grunn av manglende rapport for regnskapsåret 2022, osv.

På tvers av varierende tall holder samlet antall vedtak om forvaltnings sanksjon som følge av manglende eller forsinket økonomirapport, seg lavt sammenlignet med populasjonen (rundt 3000 partier og partiledde).

Tabell 4 Avkortet beløp (kroner) uansett årsak

År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	1 427 463	1 002 901	2 576 537	570 946	943 225	813 829	880 432	1 060 64

Vedtaket om redusert partistøtte uten hensyn til begrunnelsen (manglende økonomirapport, manglende innrapportering av bidrag i valgår, annet). Vedtakene blir som regel effektivert i nest påfølgende kalenderår.

4. Annen virksomhet

4.1 Reform av partiloven

Partilovnemnda sendte 18. desember brev til kommunal- og distriktsministeren med kopi til de politiske partier. Både [brevet](#) og den korrespondansen med politiske partier som er vedlagt brevet, peker på utfordringer med dagens regelverk og behov for utredning og reform av den 20 år gamle partiloven.

4.2 Annen kontakt med partiene og offentligheten

I løpet av året har Partilovnemnda som vanlig mottatt henvendelser fra partier, medier og andre om ulike sider av regelverk og virksomhet. De fleste henvendelsene har blitt besvart uten at det har gitt grunn til å treffe formelt vedtak.

4.3 Deltakelse på møter mv.

Nemndas leder og sekretariatsleder deltok i faggruppemøter med representanter for Kommunal- og distriksdepartementet, Statsforvalteren i Vestland og SSB i Moss (Jeløya) 23.-25. januar, Balestrand 12.-15. juni og Bergen 23.-25. august 2023.

I uke 45 deltok sekretariatslederen på regionale informasjonsmøter for de politiske partiene i Stavanger, Trondheim og Oslo.

Oslo, 14. februar 2024

Eivind Smith
Leder

Daniel Giske
Sekretariatsleder